

JUSTITISMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 29. november 2011
Dok.: 287168

Udkast til tale
til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål A-C fra Folketingets
Retsudvalg, onsdag den 7. december 2011, kl. 13.00

Samrådsspørgsmål A:

”Hvordan mener ministeren, at politiet bør forholde sig for så vidt angår anvendelse af efterforskningsmæssige ressourcer i forbindelse med civile søgsmål mod staten set i lyset af den konkrete ankesag omhandlende den administrative frihedsberøvelse af 905 personer på Amagerbrogade den 12. december 2009?”

Samrådsspørgsmål B:

”Mener ministeren, at det er vigtigt at fastholde borgernes reelle forsamlingsfrihed ved at sikre at borgerne ikke risikerer at blive frihedsberøvet under deltagelse i forsamlinger alene på baggrund af deres forudgående brug af ytringsfrihed og frihed til at deltage i andre lovlige politiske aktiviteter, og hvad vil ministeren i så fald gøre for at sikre borgernes reelle forsamlingsfrihed?”

Samrådsspørgsmål C:

”Ministeren bedes redegøre for, om en borger har reel mulighed for at deltage i lovlige forsamlinger og efterfølgende klage over en administrativ frihedsberøvelse, hvis borgeren ved, at politiet som resultat heraf vil gennemføre hele ens liv, og at man risikerer, at alt bliver lagt frem i retten?”

[Indledning]

1. Jeg er glad for, at jeg i dag kan få lejlighed til at belyse – og måske endda afmystificere – visse spørgsmål i relation til politiindsatsen i forbindelse med FN's klimatopmøde – COP-15 – her i København for ret præcist to år siden. Det er som bekendt ikke første gang, at en siddende justitsminister er kaldt i samråd om klimatopmødet, men det er – om jeg så må sige – min debut.

Det overordnede tema for dette samråd er de administrative frihedsberøvelser, som politiet foretog i forbindelse med klimatopmødet.

Som alle ved, verserer der for øjeblikket ved Østre Landsret en ankesag om lovligheden af en række af frihedsberøvelserne, som forventes afgjort senere på måneden. Jeg finder derfor anledning til at understrege, at der på dette tidspunkt vil være en række forhold i relation til frihedsberøvelserne, som jeg af gode grunde ikke kan komme nærmere ind på.

Det vil ganske enkelt ikke være passende, hvis jeg som justitsminister går ind i en drøftelse af konkrete sager, som er under behandling ved domstolene. Det samme gælder spørgsmål, som – om end generelt formuleret – er rejst under verserende retssager.

[Generelt om politiets indsats under COP-15]

2. Med det sagt, vil jeg nu knytte nogle få overordnede bemærkninger til politiindsatsen under klimatopmødet, før jeg vender mig mod de stillede samrådsspørgsmål.

Det har efterhånden været nævnt nogle gange – også her i Retsudvalget. Men ikke desto mindre finder jeg anledning til nok engang at minde om, at COP-15 uden sidestykke var den største enkeltstående opgave for dansk politi nogensinde.

Et meget stort antal statsoverhoveder og andre højtstående politikere var samlet i København på én gang med de omfattende sikkerhedsopgaver, som dette naturligt medførte for politiet.

Dertil kom, at topmødet tiltrak mange mennesker fra hele verden, som på forskellig vis ønskede at deltage i de demonstrationer og andre aktiviteter, som blev afviklet i forbindelse med COP-15.

Blandt de mange deltagere var også en gruppe aktivister, som ikke blot havde til hensigt at udtrykke deres holdninger ved brug af lovlige og demokratiske virkemidler.

Der var således alt i alt tale om en i enhver henseende ekstraordinær og meget ressourcekrævende opgave for dansk politi.

Men en opgave, som politiet tog på sig og efter min overbevisning løste på imponerende vis.

Det er ingen hemmelighed, at der *var* enkelte episoder, som har givet anledning til kritik og klager, og der er også visse forhold, som politiet efterfølgende har beklaget.

Det ændrer imidlertid ikke på det overordnede billede af et meget professionelt og kompetent politi, som løste sin opgave på en sådan måde, at klimatopmødet kunne afvikles på en sikkerhedsmæssig og ordensmæssig forsvarlig måde.

Og – hvad der er allervigtigst – uden de omfattende uroligheder og optøjer, som er set ved tilsvarende begivenheder andre steder i verden, og som mange derfor havde frygtet.

Min forgænger har allerede i forbindelse med et samråd i marts 2010 her i Retsudvalget samt i en lang række besvarelser af skriftlige spørgsmål redegjort i detaljer for politiets indsats under klimatopmødet.

Det vil jeg ikke gentage her i dag.

[Om de administrative frihedsberøvelser]

3. Jeg vil dog naturligvis knytte nogle yderligere kommentarer til den del af politiindsatsen, der vedrører de administrative frihedsberøvelser.

Samlet set blev i alt ca. 1700 personer registreret som administrativt frihedsberøvet i medfør af politiloven under klimatopmødet, som forløb over to uger. Over 900 af disse frihedsberøvelser fandt sted i forbindelse med den store demonstration lørdag den 12. december 2009 på Amagerbrogade.

Politiets begrundelse for det høje antal administrative frihedsberøvelser var overordnet, at man vurderede, at faren for en betydelig forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed gjorde det nødvendigt at foretage frihedsberøvelserne.

Det var i den forbindelse politiets klare opfattelse, at de administrative frihedsberøvelser spillede en afgørende rolle i forhold til at sikre, at klimatopmødet kunne gennemføres på den – efter omstændighederne – rolige måde, som det var tilfældet.

Der hersker ingen tvivl om, at der var et antal personer blandt de frihedsberøvede, som ikke havde til hensigt at forstyrre den offentlige orden. Dette medgav – og beklagede – Københavns Politi allerede i umiddelbar forlængelse af klimatopmødet.

Men samtidig vurderede politiet, at hvis man ikke havde grebet ind som sket, ville topmødet – og København – være blevet ramt af langt mere omfattende uroligheder.

[Om sagens behandling i Østre Landsret]

4. Jeg har forstået temaet for dagens samråd således, at det nu særligt er det retlige efterspil af de mange administrative frihedsberøvelser, der ønskes debatteret.

Som jeg indledningsvis var inde på, verserer der for tiden en ankesag ved Østre Landsret om lovligheden af nogle af de administrative frihedsberøvelser, idet 250 af de demonstranter, som blev frihedsberøvet under klimatopmødet, har benyttet sig af reglerne i retsplejeloven, som hjemler en særlig nem adgang til domstolsprøvelse af administrativ frihedsberøvelse.

Københavns Byret afsagde dom i sagen i første instans den 16. december 2010.

Denne afgørelse er af Københavns Politi anket til landsretten, hvis opgave det altså nu er at vurdere, om politiet havde det fornødne grundlag for at foretage de pågældende administrative frihedsberøvelser.

Og som jeg allerede har været inde på, finder jeg derfor ikke, at jeg her i dag bør forholde mig nærmere til spørgsmålet om berettigelsen af frihedsberøvelserne.

[Om de indsamlede oplysninger]

5. Det samme gælder spørgsmålet om, hvilke oplysninger der bør indgå og tillægges betydning i forbindelse med den verserende retssag.

Østre Landsret har i en kendelse afsagt den 11. november afvist, at Københavns Politi under sagen kan inddrage en række yderligere oplysninger om nogle af de frihedsberøvede personer, som er omfattet af ankesagen.

Jeg har forstået, at det drejer sig om oplysninger om sigtelser mod de pågældende eller deres kontakt med politiet i forbindelse med f.eks. uroligheder, vold og grov forstyrrelse af offentlig ro og orden. Københavns Politi har oplyst, at oplysningerne vedrører 37 danskere og er tilvejebragt ved søgning i politiets sagsstyringssystemer.

Det drejer sig desuden om offentligt tilgængelige oplysninger, som er indhentet ved søgninger på sociale medier, såsom Facebook, Twitter og Myspace, og som – hvis det er skønnet relevant for sagen – er inddraget i sagens bilagssamlinger.

Københavns Politi har oplyst, at oplysningerne blev indhentet efter aftale med Kammeradvokaten med henblik på at belyse, at den frihedsberøvede gruppe var en del af den såkaldte ”sorte blok” og ikke blot fredelige demonstranter, der tilfældigvis befandt sig i nærheden af ”sort blok”, da frihedsberøvelserne fandt sted.

Med landsrettens kendelse i hånden kan vi konstatere, at landsretten har fundet, at de pågældende oplysninger ikke kan inddrages under sagen, idet oplysningerne ikke skønnes at have betydning for sagen.

Det tager jeg naturligvis til efterretning.

Herudover finder jeg det som nævnt rigtigst ikke at kommentere på, hvilke oplysninger der bør indgå og tillægges betydning i forbindelse med en uafsluttet retssag.

Jeg har i øvrigt forstået fra presseomtale af sagen, at en af advokaterne for de personer, som blev frihedsberøvet, agter at indbringe spørgsmålet om, hvorvidt Københavns Politis indhentelse af de pågældende oplysninger konkret har været berettiget, for Datatilsynet.

Også af den grund bør jeg afstå fra at gå nærmere ind i dette spørgsmål.

Jeg vil imidlertid gerne benytte lejligheden til at fremhæve, at Københavns Politi har oplyst over for mig, at den opfattelse, der har dannet sig i dele af pressen, om, at Københavns Politi skulle have etableret et såkaldt ”demonstrant-register,” ikke har hold i virkeligheden.

De personer, som blev administrativt frihedsberøvet under klimatopmødet, er registreret i politiets registre som administrativt frihedsberøvede i overensstemmelse med de gældende regler herfor og altså ikke som demonstranter.

[Om ressourceforbruget]

6. I samrådsspørgsmål A problematiserer spørgeren særligt det forhold, at Københavns Politi har brugt ressourcer på – i forbindelsen med ankesagen – at tilvejebringe de supplerende oplysninger om en del af de administrativt frihedsberøvede, som jeg netop har været inde på.

Helt generelt finder jeg det ganske naturligt, at Københavns Politi som part i retssagen har anvendt ressourcer på at tilvejebringe en fyldestgørende beskrivelse af omstændighederne omkring den politimæssige afvikling af

klimatopmødet, herunder særligt om de demonstrationer, som førte til administrative frihedsberøvelser af en del af deltagerne.

Der er i sagens natur også anvendt ressourcer i politiet på at indsamle de oplysninger, som Østre Landsret nu har afvist, kan inddrages under sagen.

Vi kan nu efter landsrettens kendelse konstatere, at der – for disse oplysningers vedkommende – har været tale om spildte kræfter. Og det er jo altid ærgerligt.

Om ressourceforbruget i forbindelse med forberedelse af ankesagen kan jeg i øvrigt oplyse, at Københavns Politi har inddraget en række nøglemedarbejdere fra politiindsatsen under COP-15, ligesom der i fornødent omfang er anvendt efterforskningsmæssige ressourcer.

Der foreligger ikke en opgørelse over det samlede tidsforbrug, idet der er tale om, at forskellige polititjenestemænd har medvirket i det – varierende – omfang, det er skønnet nødvendigt.

Jeg har forståelse for, at Københavns Politi ikke kan præstere en samlet opgørelse over udgifterne og ressourceanvendelsen i forbindelse med retssagen. Det ville jo i sig selv være ganske ressourcekrævende at udarbejde en sådan opgørelse.

Men hvis spørgsmålet er drevet af en bekymring for, om ressourceforbruget er gået ud over Københavns Politis almindelige opgavevaretagelse til skade for borgerne i København, tror jeg nu, der er tale om en unødvendig bekymring.

[Om forholdet til ytrings- og forsamlingsfriheden]

7. Jeg vil nu vende mig mod spørgsmålet om forholdet til den grundlovs-sikrede ytrings- og forsamlingsfrihed.

Overordnet var begrundelsen for det store antal administrative frihedsberøvelse, at faren for en betydelig forstyrrelse af den offentlige orden og

sikkerhed efter politiets vurdering gjorde det nødvendigt at foretage frihedsberøvelserne.

Jeg kan i den forbindelse forsikre, at forsamlingsdeltageres forudgående brug af deres grundlovssikrede ytringsfrihed ikke har haft betydning for frihedsberøvelsernes iværksættelse.

Og jeg kan naturligvis kun erklære mig enig i, at der aldrig må ske frihedsberøvelse alene på baggrund af forsamlingsdeltageres brug af deres ytringsfrihed og deltagelse i lovlige politiske aktiviteter.

Det er jo selve kernen i vores grundlovssikrede forsamlingsfrihed, at man som borgere kan samles med det formål at give sin mening om politiske og andre spørgsmål til kende.

Jeg er også enig i, at forsamlingsfriheden aktivt må sikres. Dette fremgår også udtrykkeligt af politiloven, der pålægger politiet at beskytte borgernes ret til at forsamle sig. Heri ligger bl.a., at politiet skal stille med det nødvendige personale og materiel for at sikre arrangementets fredelige gennemførelse.

Samtidig er det – desværre – også engang imellem nødvendigt, at politiet skrider ind over for forsamlingsdeltagere, der skaber fare for den offentlige orden – om nødvendigt ved at frihedsberøve de pågældende personer.

Jeg vil også benytte lejligheden til at understrege, at jeg er enig med politiet i, at de muligheder, politiloven giver politiet for bl.a. at gribe ind i forhold til demonstrationer, som er ved at løbe løbsk og udvikle sig voldeligt, udgør vigtige arbejdsredskaber for politiet.

Samtidig mener jeg også, at politiets mulighed for – med politiloven i hånden – at afværge, at eksempelvis en demonstration kommer ud af kontrol, rent faktisk bidrager til at sikre, at borgere, som på fredelig vis ønsker at gøre brug af deres grundlovssikrede ret til at forsamle sig og demonstrere, kan gøre brug af denne ret.

[Afslutning]

8. Som jeg indledte med at sige, er der udsigt til, at Østre Landsret inden for ganske kort tid afgør ankesagen om lovligheden af en række af de frihedsberøvelser, som Københavns Politi foretog under klimatopmødet.

Det er næppe for meget sagt, at der er tale om en vigtig afgørelse, som forventes med stor interesse.

Lad mig i den forbindelse erindre om, at aftaleparterne som led i den nyligt indgåede aftale om bedre balance i rets- og udlændingepolitikken jo også har givet hinanden håndslag på – når landsrettens dom foreligger – at tage en grundig drøftelse af, om der bl.a. i lyset af hensynet til forsamlingsfriheden kan være anledning til at overveje ændringer af reglerne på området.

Det synes jeg, er en rigtig god og fornuftig beslutning, og jeg ser derfor også frem til selv at tage del i disse drøftelser.

Tak.